Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0517U000289

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-05-2017

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Утєвська Ольга Михайлівна

2. Utevska Olga Mykhailivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 03.00.15

Назва наукової спеціальності: Генетика

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 06-04-2017

Спеціальність за освітою: 7.040101.10

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи,4

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.562.02

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 04837835

Місцезнаходження: вул. Юрія Іллєнка, 53, м. Київ, Київська обл., 04050, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи,4

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.23.02

Тема дисертації:

1. Генофонд українців за різними системами генетичних маркерів: походження і місце на європейському генетичному просторі

2. The gene pool of Ukrainians revealed by different systems of genetic markers: the origin and statement in Europe

Реферат/анотація:

1. Генофонд українців, його місце в структурі загальноєвропейського генофонду і генофонду слов'янських популяцій охарактеризовані за трьома системами генетичних маркерів: NRY, мтДНК і аутосомним локусам. У дослідження включені 1197 зразків ДНК корінних українців з 13 обласних популяцій. Молекулярно-генетичний аналіз включав генотипування за SNP и STR маркерами Y хромосоми; аналіз SNP маркерів і секвенування ГВС1 мтДНК; широкогеномне аутосомне генотипування и секвенування Y-хромосоми. Генетико-статистичний аналіз був застосований для оцінки показників генетичних відстаней, генетичної різноманітності, генетичної диференціації; аналізу предкових компонентів геному та аналізу геномних сегментів, ідентичних за походженням. Застосовані картографічний аналіз і філогенетичний аналіз гаплогруп Y хромосоми. Показано, що Y-хромосомний генофонд українців характеризується високою

генетичною різноманітністю, низькою диференціацією, цілісністю і відокремленістю. Показано, що українці з різних регіональних популяцій характеризуються більш високою генетичною схожістю між собою, ніж з сусідніми етнічними групами, навіть в зонах контакту. Внутрішня диференціація генофонду українців за маркерами Y хромосоми дуже низька і найбільш виражена між популяціями Полісся, Карпат, західного і східного лісостепу. Окреслено області генетичної схожості й побудовані карти генетичних відстаней для українців за мікросателітними маркерами Y хромосоми і за гаплотипами мтДНК. Виявлено кластери гаплотипів мтДНК, що спільно поширюються. Визначено компоненти аутосомного генофонду українців, його місце у структурі європейського генофонду, оцінений відсотковий внесок древніх європейських популяцій. Виявлено внутрішню структуру мікро сателітної варіації за гаплогрупамі Y хромосоми R-M269, N-M178, I2a-P37.2, показано географічну специфіку нових кластерів гаплотипів і показано розподіл різних варіантів серед популяцій українців. Генетично обгрунтовано виділення території України як контактної зони і генетичного бар'єру в межах Європи та підтверджено існування двох головних дослав'янських генетичних субстратів - "центрально-східноєвропейського" для західних і східних слов'ян і "південно-східноєвропейського" для південних слов'ян. Зібрана колекція ДНК зразків українців є частиною популяційно-генетичного Біобанку народонаселення Північної Євразії.Отримані дані щодо поліморфізму ДНК в популяціях українців розміщені у світових інформаційних базах даних і відкриті для використання в дослідженнях з генетики і геноміки людини.

2. The gene pool of Ukrainians and its position on European genetic landscape were characterized using three systems of neutral genetic markers: NRY, mtDNA and wide-genome autosomal loci. Altogether 1,197 DNA samples of indigenous Ukrainians from 13 regional populations were collected and studied. Molecular genetic analysis included: genotyping on SNP and STR markers of Y chromosome, SNP analysis of non-coding mtDNA region, sequencing of HVS1; genotyping of genomic autosomal loci and Y-chromosome sequencing. Genetic-statistical analysis included: the evaluation of the genetic similarity of populations, genetic diversity, genetic differentiation; the analysis of the genome ancestral components and IBD analysis, phylogenetic and cartographic analysis. It was shown that the Y-chromosome gene pool of Ukrainians is characterized by high genetic diversity, low differentiation, integrity and relative apartness from the neighboring populations. It was shown that Ukrainians from different regional populations are characterized by a higher genetic similarity between themselves than with neighboring ethnic groups even in contact zones. The internal differentiation of Ukrainian gene pool on Y chromosome markers is insignificant and is most pronounced between the populations of Polissya, Western and Eastern forest-steppe. The areas of genetic similarity were determined and maps of genetic distances for Ukrainians were constructed using microsatellite markers of the Y chromosome and mtDNA haplotypes. The clusters of co-propagating mtDNA haplotypes were revealed. The groups of populations with the resembling patterns of Y chromosome similarity were identified using maps of genetic distances. The components of the autosomal gene pool of Ukrainians, its position in the European gene pool, the impact of ancient Europeans were estimated. The ratio of West European and West Asian haplotypes among Ukrainians - carriers of the Y chromosome haplogroup R-M269 - was determined, as well as the ratio of the Baltic and Finno-Ugric haplotypes among Ukrainians - carriers of N-M178. The geographically specific clusters of the haplotypes were identified for the haplogroup I-P37.2, its recent secondary expansion from Ukrainian territory was supposed. The migration routes of R-M458 carriers in Eastern Europe were revealed. The territory of Ukraine was considered as a contact zone and genetic barrier within Europe. According to IBD analysis, two major pre-Slavic genetic substrates were confirmed - "Central East-European" for Western and Eastern Slavs and "South East-European" for Southern Slavs. The results of research are important for the reconstruction of Ukrainian ethnic history, as well as the demographic history of the Northern Black Sea region and Europe on the whole. The data obtained on DNA polymorphism are deposited in world databases and are open for research purposes. The collection of Ukrainian DNA samples is a part of the North-Eurasian BioBank created for human genetics and genomics studies.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Атраментова Любов Олексіївна

2. Atramentova Lubov Oleksiivna

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лившиц Людмила Аврамовна

2. Лившиц Людмила Аврамовна

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.26

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мінченко Жанна Миколаївна

2. Мінченко Жанна Миколаївна

Кваліфікація: д.б.н., 14.01.31

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макух Галина Василівна

2. Макух Галина Василівна

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Пілінська Марія Андріївна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні

Пілінська Марія Андріївна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.